

Starfsleyfi

Meðhöndlun og urðun úrgangs

SORPA bs.

Starfsemi:	Meðhöndlun og urðun úrgangs
Leyfisnúmer:	UOS-2025-L044-01
Rekstraraðili:	SORPA bs.
Kennitala rekstraraðila:	510588-1189
Staðsetning:	Álfsnesi
Sveitarfélag:	162 Reykjavík
Umfang:	38.000 tonn á ári
Málsnúmer:	UOS2506145
Gildir til:	31. desember 2035

1 ALMENN ÁKVÆÐI

1.1 Rekstraraðili

Starfsleyfi þetta gildir fyrir SORPA bs., kt. 510588-1189 fyrir meðhöndlun og urðun úrgangs í Álfnesi, landeignanúmer L125650, Reykjavík.

SORPA bs. er hér eftir nefnd rekstraraðili.

Komi nýr aðili að rekstrinum er hægt að sækja um að starfsleyfið verði fært yfir á hann, án þess að gefið verði út nýtt starfsleyfi. Með umsókninni skulu fylgja gögn sem sýna fram á að rekstraraðilinn hafi tekið við rekstrinum. Verði gerð breyting á nafni rekstraraðila ber honum að tilkynna Umhverfis- og orkustofnun slíka breytingu.

Rekstraraðili getur falið verktaka með öll tilskilin opinber leyfi að annast verk fyrir sig. Rekstraraðili ábyrgist þó áfram að ákvæðum starfsleyfisins sé framfylgt.

Rekstraraðila ber að uppfylla gildandi lög og reglugerðir og haga starfsemi í samræmi við gildandi skipulagsáætlanir.

1.2 Umfang starfseminnar

Starfsemin skiptist í eftirfarandi þætti:

- I. Heimilt er að urða allt að 38.000 tonn af almennum úrgangi á ári, út árið 2030. Þær tegundir úrgangs sem heimilt er að urða eru eftirfarandi:
 - a. Allur úrgangur sem hefur verið meðhöndlaður og flokkast ekki sem spilliefni skv. reglugerð nr. 1040/2016 um skrá yfir úrgang og mat á hættulegum eiginleikum úrgangs.
 - b. Stöðug, óvirk spilliefni sem fullnægja viðmiðunum um móttöku sem settar eru í viðauka II við reglugerð nr. 738/2003 um urðun úrgangs. Skrá skal staðsetningu innan urðunarstaðar þegar urðuð eru stöðug, óvirk spilliefni.
Urðun asbestúrgangs skal vera í samræmi við ákvæði tl. 2.3.3 í viðauka II við reglugerð nr. 738/2003.
- II. Heimilt er að starfrækja hreinsistöð fyrir hauggas. Miðlunartankar fyrir metan teljast hluti af hreinsistöðinni en þeir skulu vera að hámarki um 80 m³ (STP) að heildarrúmmáli.
- III. Heimilt er að gera tilraunir með endurnýtingu á úrgangi í samráði við eftirlitsaðila.
Tilraunir með endurnýtingu úrgangs sem valdið getur umtalsverðum óþrifnaði, ónæði eða mengun er þó einungis heimilt að gera að fengnu

samþykki eftirlitsaðila. Í slíkum tilfellum skal rekstraraðili gera grein fyrir tilgangi, markmiðum, umfangi og aðferðum tilraunastarfseminnar áður en til framkvæmdar kemur. Eftirlitsaðili skal leita umsagna heilbrigðisnefndar áður en hann veitir samþykki sitt.

Eftirlitsaðili getur hafnað eða stöðvað tilraunastarfsemi hvenær sem er ef ekki verður staðið við framangreind skilyrði eða ef mengun frá henni er talin óásættanleg. Óheimilt er að gera tilraunir með úrgang sem flokkast sem spilliefni skv. reglugerð nr. 1040/2016. Eftir atvikum geta tilraunir með endurnýtingu verið háðar öðrum leyfum og ákvörðun um mat á umhverfisáhrifum.

- IV. Heimilt er að nota óvirkan úrgang við daglegan- eða endanlegan frágang urðunarreina. Heimilt er að nota hreint kurlað timbur samhliða jarðvegi og steinefnum við endanlegan frágang urðunarreina í samræmi við leiðbeiningar Umhverfis- og orkustofnunar.¹ Takmarka skal magn óvirks úrgangs og viðarkurls við það magn sem er nauðsynlegt til að ná þeim tilgangi.
- V. Heimilt er að geyma úrgang sem nýttur er við rekstur urðunarstaðarins eða bíður endurnýtingar. Magni úrgangs sem geymt er á athafnasvæðinu skal haldið í lágmarki og skal það aldrei verða svo mikið að hætta skapist. Magn hvers brennanlegs úrgangsflokks skal ekki vera meira en 8.000 m³ hverju sinni. Um hjólbarða og plast gildir þó að ekki skal geyma meira en 5.000 m³ hverju sinni og skal hver geymsluhaugur vera að hámarki 4 m hár og 2.500 m³.

Óheimilt er að geyma spilliefni.

Móttaka geislavirks úrgangs er bönnuð.

Óheimilt er að urða úrgang sem er talinn upp í 8. gr. reglugerðar nr. 738/2003.

Óheimilt er að urða lyktarsterkan og lífrænan úrgang á urðunarstaðnum.²

1.3 Eftirlit

Umhverfis- og orkustofnun hefur eftirlit með starfsemi rekstraraðila í samræmi við 65. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs, XIV. kafla laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og X. kafla reglugerðar nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit.

¹ [Leiðbeiningar | Endurnýting úrgangs í fyllingar](#)

² [Viðauki við eigendasamkomulag, dags. 6. nóvember 2023](#)

Tíðni vettvangsheimsóknna við eftirlit skal byggt á áhættumati, sbr. 54. gr. laga nr. 7/1998 og 57. gr. reglugerðar nr. 550/2018. Eftirlit felst í umsjón með lögbundnum skilum, yfirferð og mati á gögnum. Jafnframt felst eftirlit í yfirferð gagna og reglubundinni skoðun á vettvangi, móttöku athugasemda og fyrirspurna. Eftirlitsaðili tekur saman skýrslur um eftirlit. Skýrslan skal vera gerð aðgengileg á vefsíðu Umhverfis- og orkustofnunar, á vefsvæði rekstraraðila, eftir að rekstraraðili hefur fengið tækifæri til að koma að athugasemdum og brugðist hefur verið við þeim. Athugasemdirnar skulu eftir atvikum birtar með skýrslunni.

Fylgi rekstraraðili ekki ákvæðum starfsleyfis, laga og reglugerða á sviði starfseminnar er eftirlitsaðila heimilt að beita úrræðum skv. gr. 1.8 og gildandi lögum og reglugerðum.

Viðbótareftirlit getur farið fram m.a. vegna nýs búnaðar, til rannsóknar á alvarlegum ábendingum vegna umhverfisins, alvarlegum umhverfisslysum, óhöppum og tilvikum þar sem reglum er ekki fylgt eða sérstakra úttekta vegna áætlana sem rekstraraðili hefur gert um úrbætur.

Eftirlitsaðila skal heimill aðgangur til skoðunar og eftirlits, þar á meðal töku sýna og myndatöku, sbr. 62. gr. laga nr. 7/1998.

1.4 Breytingar á rekstri

Rekstraraðili skal veita útgefanda starfsleyfis upplýsingar um fyrirhugaðar breytingar á rekstri, þ.m.t. breytingar er varða rekstraraðila, með góðum fyrirvara áður en ráðist verður í þær, sbr. 14. gr. laga nr. 7/1998 og 13. gr. reglugerðar nr. 550/2018. Á grundvelli þeirra metur stofnunin hvort nauðsynlegt sé að endurskoða starfsleyfið.

1.5 Gangsetning og stöðvun rekstrar

Áætlun skal vera til staðar til að bregðast við verði rekstri hætt, tímabundið eða varanlega, eða reksturinn stöðvast óvænt. Annars vegar skal þar fjallað um tímabundna rekstrarstöðvun og hins vegar um varanlega rekstrarstöðvun. Í áætlun skal gera grein fyrir hvernig gengið skuli frá úrgangi, efnum, búnaði, húsnæði, tækjum, rekstrarsvæði, geymum, lögnum og menguðum jarðvegi. Með áætluninni skal gengið út frá því að lágmarka möguleg mengunaráhrif og tryggja að hráefni sem tilheyra rekstrinum séu ekki skilin eftir á svæðinu.

Rekstrarstöðvun skal tilkynnt eftirlitsaðila með a.m.k. þriggja mánaða fyrirvara eða þegar ákvörðun liggur fyrir. Þá skal tilkynna um það ef reksturinn hefur verið stórlega skertur, þó ekki sé talin þörf á að virkja áætlanirnar. Bilanir og viðhald telst ekki stórlega skertur rekstur. Gera skal Brunavörnum Höfuðborgarsvæðisins viðvart um stöðvun starfseminnar um leið og eftirlitsaðila. Eftirlitsaðila er heimilt að krefja rekstraraðila um að tímasetja áætlun um frágang ef hann telur þörf á.

Tilkynna skal eftirlitsaðila án tafar um stöðvun rekstrar og ráðstafanir þar að lútandi þannig að taka megí út frágang. Tilkynna skal eftirlitsaðila um gangsetningu ef rekstur hefur legið niðri í meira en mánuð.

1.6 Lokun urðunarstaðar

Um frágang urðunarstaðar, eftirlit og mælingar á mengunarefnum eftir að starfsemi urðunarstaðarins lýkur skal fara samkvæmt 61. gr. laga nr. 55/2003 og 23. og 24. gr. reglugerðar nr. 738/2003. Frágangur skal vera í samræmi við deiliskipulag og leitast skal við að í endanlegri mynd falli svæðið sem best að landslagi. Grein 4.5 í starfsleyfi þessu skal uppfyllt eftir lokun. Áætlun um endanlegan frágang eftir lokun urðunarstaðarins skal liggja fyrir ekki seinna en tveimur árum áður en starfsemi lýkur.

1.7 Endurskoðun starfsleyfis

Endurskoða skal starfsleyfið reglulega, sbr. 15. grein laga nr. 7/1998 og 14. gr. reglugerðar nr. 550/2018. Umhverfis- og orkustofnun er heimilt að endurskoða og breyta starfsleyfi áður en gildistími þess er liðinn vegna breyttra forsendna, sbr. 2. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998 og 2. mgr. 5. gr. reglugerðar nr. 550/2018, sbr. einnig 14. og 15. gr. laga nr. 7/1998.

Umhverfis- og orkustofnun er skylt, eða eftir atvikum heimilt, að endurskoða starfsleyfið meðal annars í eftirfarandi tilfellum.

- Ef rekstraraðili breytir rekstrinum með þeim hætti að tilkynningarskylt er sbr. gr. 1.4.
- Þegar mengun af völdum stöðvar er slík að nauðsynlegt reynist að endurskoða gildandi viðmiðunarmörk fyrir losun sem tilgreind eru í starfsleyfi eða láta ný viðmiðunarmörk koma fram í leyfinu.
- Þegar nota þarf aðra tækni vegna rekstraröryggis.
- Þegar nauðsynlegt er að fara að nýjum eða endurskoðuðum umhverfisgæðakröfum í samræmi við 11. gr. reglugerðar nr. 550/2018.
- Ef breyting verður á bestu aðgengilegu tækni (BAT) sem gera það kleift að draga umtalsvert úr losun mengunarefna. Ef breytingar verða á viðmiði um BAT skal rekstraraðili senda útgefanda starfsleyfis, skv. beiðni útgefandans, tímasetta áætlun sem fjallar um með hvaða hætti hann hyggst taka upp hina nýju tækni en rökstyðja annars að honum sé það ekki mögulegt.
- Ef breytingar verða á lögum eða reglum um mengunarvarnir eða annað sem snertir reksturinn.
- Ef mengun af völdum atvinnurekstrarins er meiri en búist var við þegar leyfið var gefið út.
- Ef vöktun leiðir í ljós að umhverfismarkmið sem sett hafa verið fyrir nærliggjandi vatnshlot á grundvelli laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála nást ekki, eða að ástand vatnshlotanna fari hrakandi vegna rekstrarins, skal ráðast í aðgerðir til

að draga úr álagi á vatnshlotin. Endurskoðun skal tryggja að umhverfismarkmiðum verði náð.

- Ef breyting verður á skipulagi, skv. skipulagslögum nr. 123/2010.

Rekstraraðila er ætíð skylt að fara að gildandi lögum og reglugerðum og haga starfsemi í samræmi við gildandi skipulagsáætlanir, sbr. grein 1.1, jafnvel þótt starfsleyfi hafi ekki verið endurskoðað.

Rekstraraðili skal, sé þess óskað af útgefanda starfsleyfis, leggja fram allar upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að endurskoða starfsleyfisskilyrðin.

1.8 Valdsvið, viðurlög og þvingunarúrræði

Rekstraraðili skal uppfylla skyldur þær er koma fram í 40. gr. laga nr. 7/1998. Ef frávik verða skal rekstraraðili upplýsa eftirlitsaðila tafarlaust um það og grípa til nauðsynlegra ráðstafana til að tryggja að öllum kröfum vegna starfseminnar sé framfylgt eins fljótt og auðið er.

Fylgi rekstraraðili ekki ákvæðum starfsleyfis, laga og reglugerða á starfssviði sínu, eða fyrirmælum eftirlitsaðila um úrbætur, getur eftirlitsaðili beitt ákvæðum XVII. kafla laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir og XIII. kafla laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs, til að knýja fram úrbætur.

Stofnuninni er m.a. heimilt að veita áminningu og hæfilegan frest til úrbóta, ákveða rekstraraðila dagsektir og stöðva starfsemi eða takmarka hana til bráðabirgða, sé um alvarlega hættu, alvarleg tilvik eða ítrekað brot að ræða eða ef úrbótum er ekki sinnt innan tiltekins frests.

Umhverfis- og orkustofnun getur lagt á stjórnvaldssektir, sbr. 67. gr. laga nr. 7/1998.

1.9 Upplýsingaréttur almennings

Almenningur á rétt á aðgengi að upplýsingum um starfsleyfi, starfsleyfisumsókn og mengunareftirlit í samræmi við reglugerð nr. 550/2018.

Umhverfis- og orkustofnun birtir eftirlitsniðurstöður skv. gr. 1.3 og 1.8 opinberlega. Birtingin er á vefsíðu stofnunarinnar eða með öðrum aðgengilegum hætti.

1.10 Umhverfisábyrgð

Rekstraraðili ber ábyrgð á umhverfistjóni eða yfirvofandi hættu á slíku tjóni af völdum atvinnustarfsemi, sbr. lög nr. 55/2012 um umhverfisábyrgð og skal koma í veg fyrir tjón eða bæta úr tjóni ef það hefur orðið og bera kostnað af ráðstöfunum sem af því leiðir skv. lögnum.

Rekstraraðili skal þegar í stað grípa til nauðsynlegra varnarráðstafana vegna yfirvofandi hættu á umhverfistjóni sem rekja má til starfsemi hans. Ef umhverfistjón verður skal rekstraraðili þegar í stað hefja aðgerðir til að takmarka tjón eða afstýra frekara tjóni.

Rekstraraðili skal þegar í stað tilkynna eftirlitsaðila Umhverfis- og orkustofnun um umhverfistjón eða yfirvofandi hættu á umhverfistjóni sem rekja má til starfsemi hans og upplýsa um alla þætti sem máli skipta. Jafnframt skal rekstraraðili setja fram og senda Umhverfis- og orkustofnun áætlun um úrbætur vegna umhverfistjóns sem þegar er orðið.

2 STARFSHÆTTIR

2.1 Starfshættir og umhverfismarkmið

Rekstraraðili skal beita góðum starfsreglum við rekstur stöðvarinnar. Rekstraraðili skal tryggja eins og best verður á kosið með markvissum vinnubrögðum að halda mengun lofts, láðs og lagar í lágmarki. Gerðar skulu nauðsynlegar ráðstafanir til þess að koma í veg fyrir mengunaróhöpp og draga úr afleiðingum þeirra. Viðhald á mengunarvarnabúnaði skal vera fyrirbyggjandi.

Rekstraraðili skal setja sér umhverfismarkmið og starfa samkvæmt þeim og skulu þau endurskoðuð á a.m.k. fjögurra ára fresti. Ef umhverfismarkmið eru hluti af umhverfisstjórnunarkerfi rekstraraðila er fullnægjandi að vísa til þeirra.

2.2 Meindýravarnir

Verði vart við meindýr eða vargfugl skal séð til þess að þau hafist ekki við eða taki sér bólfestu á athafnasvæði rekstraraðila, að teknu tilliti til laga nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum og laga nr. 55/2013 um velferð dýra. Skal rekstraraðili útbúa áætlun um mótvægisáðgerðir til að bregðast við ágangi meindýra.

2.3 Samskipti og samráð

Sérstakur fulltrúi rekstraraðila skal vera tengiliður við eftirlitsaðila og ber hann ábyrgð á samskiptum rekstraraðila vegna eftirlits með mengunarvörnum og framkvæmd viðbragðsáætlana. Eftirlitsaðili getur haft samband við fulltrúann utan hefðbundins vinnutíma ef þörf krefur. Tilkynna skal Umhverfis- og orkustofnun ef breyting verður á tengilið og/eða tengiliðaupplýsingum.

2.4 Verkstjórn og takmörkun aðgangs

Stjórnandi urðunarstaðar skal hafa nægilega tæknilega færni til að stjórna honum og hann skal hafa hlotið faglega og tæknilega menntun og þjálfun.

Vinna á athafnasvæði skal vera á ábyrgð tilgreinds starfsmanns hverju sinni, sem hefur góða þekkingu á öllum búnaði og starfsreglum rekstrarins. Tilgreindur starfsmaður skal kunna skil á ákvæðum starfsleyfis þessa og þeim lögum og reglugerðum sem um starfsemina gilda.

Tryggja skal að starfsmenn hafi fullnægjandi þekkingu á hættulegum eiginleikum þeirra efna sem þeir gætu komist í tæri við. Upplýsingar þar að lútandi skulu ávallt vera tiltækar í starfsstöðinni. Starfsfólk skal vera þjálfað til að bregðast við mengunaróhöppum og hafa viðeigandi þjálfun á tæki og öryggisbúnað svæðisins. Tryggja skal kennslu og æfingu í að bregðast við mengunaróhöppum.

Rekstraraðila er skylt að ganga vel um og skal hann halda rekstrarsvæði sínu snyrtilegu. Rekstraraðili skal sýna ýrustu varúð þannig að jarðvegi verði ekki spillt með mengun, sbr. reglugerð nr. 1400/2020 um mengaðan jarðveg. Fylgja skal ákvæðum reglugerðar nr. 884/2017 um varnir gegn olíumengun frá starfsemi á landi.

Aðgangur að athafnasvæðinu skal vera takmarkaður og svæðið afgirt með girðingu sem hindrar aðgang manna og skepna og hindrar ólöglega losun úrgangs. Hlið skulu lokað og læst nema þegar starfsemi fer fram. Á urðunarstaðnum skal eftirlits- og aðgangskerfi einnig fela í sér aðgerðir sem miða að því að koma upp um og sporna gegn ólöglegri losun á staðnum. Gott eftirlit og viðhald skal vera með girðingu.

Eftirlitsaðili getur krafist lagfæringa og viðgerða á lóð, girðingum eða öðrum mannvirkjum ef nauðsynlegt þykir til þrífnaðar eða ef ástand þeirra er til lýtis eða hættu fyrir umhverfið.

2.5 Áhættumat og viðbragðsáætlun vegna hættu á mengun hafs og stranda

Rekstraraðili skal vera með viðbragðsáætlun sem unnin er á grundvelli áhættumats sem að lágmarki felur í sér skilyrði í viðauka I.B í lögum nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda. Þar skal taka á hugsanlegri hættu á bráðamengun og hvenær tilkynna skuli um mengunaróhöpp til Umhverfis- og orkustofnunar. Viðbragðsáætlun skal endurskoða a.m.k. á fjögurra ára fresti.

Viðbragðsáætlun skal vera tiltæk starfsmönnum á vinnustað og aðgengileg eftirlitsaðila.

2.6 Viðbrögð og tilkynningar vegna mengunaróhappa

Verði óhapp eða annað atvik sem getur haft í för með sér losun mengandi efna út í umhverfið skal þegar í stað grípa til aðgerða til að koma í veg fyrir útbreiðslu mengunarefna og til að fyrirbyggja að mengun valdi skaða á umhverfinu og heilsu manna. Eftir því sem við á skal fylgja viðbragðsáætlun, sbr. gr. 2.5. Rekstraraðila ber að hreinsa þá mengun sem kann að verða við óhöpp eða önnur atvik, á sinn kostnað.

Rekstraraðili skal fara yfir öll óhöpp og önnur atvik sem geta haft í för með sér losun mengandi efna út í umhverfið og gera ráðstafanir sem miða að því að hindra að sambærileg atvik endurtaki sig. Eftirlitsaðili skal upplýstur um slíkar ráðstafanir.

Ef óhapp verður sem þarfnast tafarlausra aðgerða skal hafa samband við 112 Neyðarlínuna.

Tilkynna skal eftirlitsaðila um mengunaróhapp eins fljótt og mögulegt er. Jafnframt skal heilbrigðisnefnd upplýst um óhappið. Greina skal eftirlitsaðila frá því ef hætta er talin á neikvæðum afleiðingum fyrir umhverfið og heilsu manna.

Eftirlitsaðila er heimilt, ef þörf er á, að óska eftir upplýsingum um önnur sérstök atvik í rekstri sem geta haft í för með sér aukna mengun.

2.7 Gjaldtaka fyrir förgun úrgangs

Rekstraraðili skal innheimta gjald vegna förgunar úrgangs, sbr. 23. gr. laga nr. 55/2003. Gjaldið skal nægja fyrir öllum kostnaði við förgun úrgangsins, þar með talið uppsetningu og rekstur. Einnig skal gjaldið að svo miklu leyti sem hægt er standa undir kostnaði sem fylgir því að setja fjárhagslega tryggingu eða jafngildi hennar, sbr. gr. 2.9 í starfsleyfi þessu, og áætluðum kostnaði við lokun staðarins og nauðsynlegt eftirlit í kjölfar lokunar, til 30 ára.

Ef rekstraraðili er sveitarfélag eða byggðasamlag skal gjaldið þó aldrei vera hærra en sem nemur þeim kostnaði sem fellur til við meðhöndlun úrgangs og tengda starfsemi sem samræmist markmiðum laga um meðhöndlun úrgangs, s.s. vegna þróunar nýrrar tækni, rannsókna, fræðslu eða kynningarmála.

2.8 Starfsleyfistrygging vegna urðunar

Rekstraraðili skal vera með fullnægjandi fjárhagslega tryggingu eða ábyrgð sem gildir í 30 ár eftir að urðunarstað er lokað, sbr. 59. gr. laga nr. 55/2003 og 17. gr. reglugerðar nr. 738/2003. Ábyrgðin skal vera að lágmarki fjárhæð kr. 162 milljónir (kr. 162.000.000,-) og fylgja breytingu á vísitölu neysluverðs frá því sem hún var við útgáfu starfsleyfis.

2.9 Trygging vegna bráðamengunar

Rekstraraðili skal taka ábyrgðartryggingu eða leggja fram aðra fullnægjandi tryggingu sem Umhverfis- og orkustofnun metur gilda, sem jafngildir allt að 1 milljón SDR, sbr. 16. gr. laga nr. 33/2004.

Rekstraraðili skal senda Umhverfis- og orkustofnun staðfestingu á tryggingunni þegar þess er óskað.

2.10 Breytingar á mælingum

Eftirlitsaðili getur, telji hann ástæðu til, farið fram á tíðari eða aðrar mengunarmælingar eða efnagreiningar en starfsleyfið gerir ráð fyrir eða heimilað að dregið verði úr tíðni mælinga eftir því sem við á.

Ákvörðun um að draga úr tíðni mælinga skal þó ekki tekin nema eitthvert eftirfarandi skilyrða sé fyrir hendi:

- Mælingar hafi sýnt með sannfærandi hætti að mengunarpáttur er óverulegur.
- Mælingum hafi áður verið fjölgað umfram þær sem starfsleyfið tilgreinir.
- Sýnt hafi verið fram á að nota megí aðrar aðferðir en mælingar við að meta mengunina.

3 VARNIR GEGN MENGUN YTRA UMHVERFIS

3.1 Mengunarvarnir

Rekstraraðila ber að uppfylla gildandi lög og reglugerðir á starfssviði sínu og tryggja að starfsemi hans sé rekin í samræmi við meginreglur 38. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir. Ef fram kemur skilgreining á bestu aðgengilegu tækni (BAT) skal rekstraraðili vinna í samræmi við það. Þegar aðferðum er beitt við mengunarvarnir sem valda því að mengun færist á milli andrúmslofts, vatns og jarðvegs skal lágmarka neikvæð áhrif á umhverfið. Ef fram koma niðurstöður um bestu aðgengilegu tækni skulu þær taka gildi og innleiddar samkvæmt gr. 1.7.

Fara skal þannig með allan úrgang við meðhöndlun að tryggt sé að hann valdi sem minnstum óþrifnaði eða ónæði, svo sem foki úrgangsefna, ryki, ólykt eða hávaða. Gera skal ráðstafanir til að minnka sem mest þau óþægindi og þá hættu sem stafar af urðunarstaðnum vegna elda. Brennanlegum úrgangi, sem geymdur er, skal koma fyrir með hentugu fyrirkomulagi og á skipulegan hátt. Ávallt skal vera hreinn aðskilnaður á milli brennanlegra úrgangsflokka til að lágmarka sambrunahættu og skal ekki staðsetja úrgangshauga nær húsum eða gróðri en sem nemur 8 metrum.

Rekstraraðili skal stuðla að endurnýtingu úrgangs eins og kostur er, s.s. með því að koma úrgangi til endurnýtingar ef slík ráðstöfunarleið er fyrir hendi.

3.2 Varnir gegn lyktarmengun

Tryggja skal eftir fremsta megni að lyktarmengun berist ekki frá urðunarstaðnum. Berist kvartanir frá nálægri byggð ber rekstraraðila að finna uppruna lyktar og bregðast við því. Ef

fyrirséð er að lyktarmengun geti borist af fyrirsjáanlegum ástæðum ber að tilkynna það til eftirlitsaðila og nærumhverfis.

Taka skal tillit til vindáttar þegar borað er eftir nýjum gassöfnunar borholum og annarra aðgerða sem líklegar eru til að valda lyktarmengun.

Verði rof á urðunarreinum sem innihalda lyktarsterkan úrgang skal bregðast við því með því að úða með lyktareyðandi efnum og/eða vatni/sjó til að hægja á gerjun og draga úr lyktarmengun. Einnig skal fylla í rof sem myndast eins fljótt og auðið er til að koma í veg fyrir frekari losun ólyktar. Skal tíðni úðunar og verklag miðast við að lyktarmengun sé lágmörkuð eins og frekast er unnt. Skal yfirborð urðunarreitsins ávallt vera lokað og það þétt eins og kostur er.

Berist kvartanir vegna lyktarmengunar skal skrá þær í samræmi við kafli 5.1. Rekstraraðili skal vera með viðbragðsáætlun um hvernig brugðist skuli við kvörtunum vegna lyktarmengunar og skal áætlunin vera aðgengileg eftirlitsaðila.

Komi fram nýjar og betri aðferðir við varnir gegn lyktarmengun er rekstraraðila heimilt að taka þær upp, að fengnu samþykki eftirlitsaðila.

3.3 Varnir gegn foki úrgangsefna

Komið skal í veg fyrir fok úrgangsefna frá starfseminni, t.d. með uppsetningu skjólbelta og/eða jarðvegsmana og með því að taka tillit til vindafars hverju sinni við móttöku og meðhöndlun á fokgjörnum úrgangi. Viðmið þurfa að vera til staðar sem takmarka urðun ef vindur fer yfir viss mörk. Fylgjast skal skipulega með foki úrgangsefna og lækka viðmið um hámarksvindstyrk í samræmi við það.

3.4 Verndun jarðvegs og grunn- og yfirborðsvatns

Komið skal í veg fyrir að vatn geti safnast í úrganginn. Urðunarstaðurinn- og reinar skulu frágengin þannig að yfirborðsvatni sé beint frá þeim, t.d. með opinni fráveitu.

Til að draga úr mögulegri útskolun mengunarefna yfir í grunnvatn skal halda grunnvatni og sigvatni í urðunarreinum aðskildu, þannig að grunnvatn geti ekki runnið inn í botn urðunarreina og blandast sigvatni.

Leiði niðurstöður vöktunar í ljós mengun í vatni getur eftirlitsaðili farið fram á frekari vöktunarkröfur sbr. gr. 2.10 og 5.4. og óskað eftir að rekstraraðili komi með mótvægisáðgerðir.

- Á botni urðunarstaðarins er heimilt að nýta náttúrulegan berggrunn með lektarstuðul u.þ.b. $1,0 \cdot 10^{-6}$ m/s sem jarðfræðilegan tálma. Skilyrði fyrir þessu er að rekstraraðili tryggi að botn urðunarstaðarins sé ávallt að lágmarki 1,5 m neðan við lægstu mögulegu grunnvatnshæð á viðkomandi svæði. Rekstraraðili skal árlega leggja fram

greinargerð til eftirlitsaðila og sýna fram á að þessu skilyrði sé fullnægt.

Greinargerðina skal leggja fram eigi síðar en 1. maí ár hvert og skal hún taka til undangengins almanaksárs.

- Ef framangreint skilyrði er ekki uppfyllt á einhverjum hluta urðunarstaðarins skal rekstraraðili útbúa botn þess hluta sem um ræðir með tilbúnum jarðfræðilegum tálma með lektarstuðul að hámarki $1,0 \cdot 10^{-8}$ m/s og þykkt að lágmarki 1 m. Á botni skal vera hriplag sem er að lágmarki 0,5 m þykkt og skal lektarstuðull þess vera nógu hár til að tryggja sé að sem minnst sigvatn safnist fyrir á botni urðunarstaðarins. Að öðru leyti skal við hönnun fylgja þeim forsendum sem gefnar voru í áhættumati sem fylgdi starfsleyfisumsókn.
- Hliðar urðunarstaðarins skal klæða með viðurkenndum þéttidúk, t.d. bentónít-dúk, sem veitir að lágmarki samsvarandi vörn og jarðfræðilegur tálmi með lektarstuðul $1,0 \cdot 10^{-8}$ m/s og þykkt 1 m. Skal þéttidúkurinn ná frá efstu brún urðunarreina og niður fyrir neðra borð hriplags á botni. Að öðru leyti skal við hönnun fylgja þeim forsendum sem gefnar voru í áhættumati.³

Samkvæmt framangreindu var dregið úr kröfum fyrir urðunarreinar 14-20 sem settar eru fram í tl. 3.2 og 3.3 í viðauka I við reglugerð nr. 738/2003, enda hefur rekstraraðili lagt fram áhættumat og sýnt fram á að jarðvegi og grunn- og yfirborðsvatni stafi ekki hættu af urðun við þessar aðstæður, sbr. 25. gr. reglugerðar nr. 738/2003.

3.5 Sigvatn

Safna skal öllu sigvatni undan urðunarstaðnum. Sigvatnslagnir sem taka við sigvatni frá urðunarstað skulu vera til staðar og leiða sigvatnið í gegnum hreinsivirki áður en það er leitt út í viðtakann vestan við urðunarstaðinn. Í hreinsivirkinu skal hreinsa sigvatnið með fullnægjandi hætti þannig að tryggt verði að mengunar frá urðunarstaðnum gæti ekki í viðtaka.

Ef notuð eru íblöndunarefni við efnafræðilega hreinsun sigvatnsins skal tryggja að þau berist ekki í viðtaka.

Tryggja skal að asbesttrefjar berist ekki út í umhverfið með sigvatni frá sérstakri rein fyrir asbestúrgang.

Heimilt er að nýta sigvatn í þeim tilgangi að örva gasframleiðslu. Slíkar aðgerðir mega ekki leiða til þess að jarðvegur, yfirborðsvatn né grunnvatn mengist, sbr. málsgrein 3.1 í I. viðauka í reglugerð nr. 738/2003.

³ Áhættumat fyrir urðunarstaðinn Álfnesi vegna umsóknar um undanþágu frá kröfum um botnþéttingu samkvæmt reglugerð nr. 738/2003. SORPA 25.10.2012

3.6 Vatnamál

Umhverfismarkmið fyrir vatnshlot eru sett fram í vatnaáætlun í samræmi við ákvæði III. kafla laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og skulu öll vatnshlot uppfylla þau umhverfismarkmið sem sett eru fyrir þau. Upplýsingar um umhverfismarkmið vatnshlotanna um vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand má nálgast í Vatnavefsjá. Gæðapættir sem notaðir eru til að meta ástand vatnshlota eru settir fram í reglugerð nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun, og eru útfærðir nánar m.t.t. ástandsflokkar í vatnaáætlun.

Umhverfismarkmið grunnvatnshlotsins er að vera í góðu efnafræðilegu ástandi og skal það hafa góða magnstöðu. Rekstraraðila er skylt að vakta grunnvatn vegna mögulegra áhrifa urðunarstaðarins á það til að tryggja að vatnshlotið uppfylli umhverfismarkmið sín og að ástand þess hraki ekki. Vöktunarholurnar skulu vera nægilega djúpar og staðsettar þannig að þær geti gefið sem réttasta mynd af ástandi grunnvatns við urðunarstaðinn.

Umhverfismarkmið strandsjávarvatnshlotanna eru að vera í mjög góðu vistfræðilegu ástandi og góðu efnafræðilegu ástandi.

Umhverfismarkmiðin sem sett eru fyrir vatnshlotin eru lagalega bindandi og þau þarf að uppfylla.

Vöktun vatns vegna starfseminnar skal fara fram í samræmi við vöktunar og mæliáætlun sem fylgir starfsleyfi, sbr. 2. mgr. 22. gr. laga nr. 36/2011.

3.7 Hauggas og gashreinsistöð

Starfrækja skal kerfi til að safna hauggasi sem myndast við rotnun lífrænna úrgangsefna. Rekstraraðili skal eftir fremsta megni leitast við að meðhöndla og nýta gasið en brenna það ella, að fengnum viðeigandi leyfum. Söfnun, meðhöndlun og nýting hauggassins skal vera með þeim hætti að umhverfið verði fyrir sem minnstum skaða eða spjöllum og að sem minnst hætta steðji að heilbrigði manna. Vinnsla á hauggasi til framleiðslu eldsneytis telst vera endurnýting á hauggasinu.

Frárennsli frá gashreinsistöð skal meðhöndla með fullnægjandi hætti og skal leiða til sjávar í Þerneyjarsundi. Ef þörf krefur skal hreinsa vatnið með fullnægjandi hætti þannig að það valdi ekki mengun í viðtaka.

Verði vart við leka hauggass, metans eða afgass frá gashreinsistöð skal bregðast við án tafar, stöðva lekann og gera viðeigandi endurbætur á lögnum, tönkum eða öðrum einingum stöðvarinnar.

3.8 Hávaði

Rekstraraðili skal draga úr hávaða frá urðunarstaðnum eins og kostur er og tryggja að hávaði frá starfseminni sé í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 724/2008 um hávaða.

4 MÓTTAKA OG URÐUN ÚRGANGS

4.1 Móttaka og skráning úrgangs

Skrá skal upplýsingar um allan úrgang sem tekið er á móti, sbr. 19. gr. laga nr. 55/2003. Skrá skal magn og tegundir úrgangs sem tekið er á móti, í samræmi við flokkun í reglugerð nr. 1040/2016 um skrá yfir úrgang og mat á hættulegum eiginleikum úrgangs. Einnig skal skrá uppruna úrgangsins eftir atvinnugreinaflokkum og sveitarfélögum, dagsetningu móttöku, framleiðanda úrgangs eða söfnunarfyrirtæki ef um er að ræða heimilisúrgang og ráðstöfun úrgangsins. Gefa skal út kvittun til úrgangshafa fyrir móttöku úrgangs til urðunar.

Fylgja skal viðmiðunum og aðferðum við móttöku úrgangs er mælt er fyrir um í viðauka II reglugerðar nr. 738/2003. Við móttöku úrgangs til urðunar skal fara fram sjónrænt mat og krefja má úrgangshafa um gögn til að sannreyna að úrgangurinn uppfylli móttökuskilyrði fyrir þann úrgang sem heimilt er að urða, sbr. gr. 1.2 í starfsleyfi þessu. Úrgangi sem ekki samræmist móttökuskilyrðum staðarins skal hafnað og eftirlitsaðila tilkynnt um slíkt án tafar. Rekstraraðila er heimilt að krefja úrgangshafa um gögn til staðfestingar á því að spilliefni séu ekki meðal þess úrgangs sem hann óskar eftir að verði urðaður.

4.2 Spilliefni

Rekstraraðila ber að tryggja að engin spilliefni, önnur en stöðug óvirk spilliefni sbr. gr. 1.2, séu í þeim úrgangi sem tekið er á móti til urðunar. Öðrum spilliefnum sem kunna að berast rekstraraðila skal komið í viðeigandi farveg t.d. til viðurkenndrar spilliefnamóttöku við fyrsta tækifæri.

4.3 Varúðarráðstafanir á urðunarstað

Koma skal úrgangi þannig fyrir á urðunarstaðnum að haugurinn og tengd mannvirki verði sem stöðugust, einkum þannig að ekki verði um skrið að ræða, sbr. 19 gr. reglugerðar nr. 738/2003 um urðun úrgangs. Hafi tilbúnum tálma verið komið fyrir skal gengið úr skugga um að hið jarðfræðilega undirlag sé svo stöðugt, með tilliti til jarðmyndana á urðunarstað, að sig valdi ekki skemmdum á tálmanum.

4.4 Daglegur frágangur urðunarreina

Úrgangur sem lagður hefur verið í urðunarrein skal birgður samdægurs með þekjuefni sem kemur í veg fyrir fok, ónæði, ólykt, hættu og aðgang meindýra og vargfugls. Skal þekjulagið vera að lágmarki 15cm að þykkt. Óheimilt er að nota þekjuefni sem getur sjálft haft í för með sér fok, ónæði eða ólykt.

Gott skipulag skal vera á urðunarstaðnum og skal halda stærð vinnsluflatar í lágmarki hverju sinni.

4.5 Endanlegur frágangur urðunarreina

Urðunarreinar skulu eftir fyllingu huldar jarðvegslagi, eða lagi úr sambærilegu efni, a.m.k. 1 m þykku, þannig að regnvatn renni greiðlega af þeim og sig ofan í úrganginn sé lágmarkað. Óheimilt er að nota efni sem getur haft í för með sér fok, ónæði eða ólykt.

5 INNRA EFTIRLIT OG UMHVERFISVÖKTUN

5.1 Skráningar

Rekstraraðili skal skrá upplýsingar um eftirfarandi atriði og skulu skráningar vera aðgengilegar eftirlitsaðila hvenær sem er:

1. Viðhald, eftirlit og bilanir í mengunarvarnabúnaði,
2. Þjálfun starfsfólks sbr. gr. 2.4,
3. Kvartanir sem rekstraraðila berast vegna starfseminnar,
4. Mengunaróhöpp og viðbrögð við þeim, sbr. gr. 2.6
5. Upplýsingar um allan úrgang sem tekið er á móti, sbr. gr. 4.1,
6. Úrgangur sem hafnað er til urðunar, þar með talið magn og gerð spilliefna sem skilað hefur verið til viðeigandi móttökustöðvar ásamt staðfestingu flutningsaðila og/eða móttökustöðvar, sbr. gr. 4.1,
7. Magn og gerð efnis sem er sent til endurvinnslu og endurnýtingar sbr. gr. 3.1, ásamt staðfestingu flutningsaðila og/eða móttökustöðvar,
8. Magn og tegund þekjuefna sem notað var við daglegan og endanlegan frágang urðunarreina sbr. gr. 4.4 og gr. 4.5,
9. Staðan á urðunarstaðnum; svæði undir úrgangi, aðferðir við urðun, hvenær og hversu lengi er urðað og útreikningar á því urðunarrými sem eftir er á staðnum,
10. Breyting á umfangi urðaða úrgangsins (sig),
11. Rekstur, viðhald og bilanir sigvatnssöfnunarkerfis og hreinsimannvirkja sbr. gr. 3.5,
12. Niðurstöður vöktunarmælinga sbr. gr. 5.2 og vöktunar- og mælingaráætlun,

13. Niðurstöður mælinga á þrýstingi og samsetningu hauggass, sbr. vöktunar- og mælingaráætlun,
14. Viðhald, bilanir og uppfærslur á gassöfnunarkerfi og gashreinsistöð sbr. gr. 3.7,
15. Daglegt magn úrkomu á staðnum,
16. Daglegt hitastig; lágmark, hámark og kl. 12 á hádegis,
17. Dagleg stefna og styrkur ríkjandi vindáttar,
18. Loftraki, daglega kl. 12 á hádegis,
19. Dagleg uppgufun.

Ef upplýsingar um veðurfar liggja fyrir frá nálægri veðurstöð má styðjast við þær.

5.2 Mælingar og skýrslur til eftirlitsaðila

Fullnægjandi aðstaða til sýnatöku og mælinga á sigvatni, grunnvatni, strandsjó, kræklingum og hauggasi skal vera fyrir hendi til að unnt sé að fylgjast með mengun sem frá urðunarstaðnum kann að berast. Tekin skulu sýni af vatni og kræklingum þar sem meðalsamsetning er dæmigerð og skulu mælingar á hauggasi gefa rétta mynd af hverjum hluta urðunarstaðarins.

Í samræmi við samþykktu vöktunar- og mælingaráætlun fyrir starfsemina skal rekstraraðili vakta sigvatn, grunnvatn, strandsjó, kræklinga og hauggas sem nánar er útfært í samþykkttri vöktunar og mæliáætlun fyrir starfsemina.

Staðsetja skal mælibrunna í samráði við eftirlitsaðila.

Rekstraraðili skal taka saman ársyfirlit og senda til eftirlitsaðila fyrir 1. maí ár hvert, sbr. 19. gr. laga nr. 55/2003. Í yfirlitinu skulu koma fram niðurstöður vöktunarmælinga og skráninga sem getið er um í starfsleyfi þessu, sbr. kröfur í 3., 4. og 5. kafla. Þá skulu koma fram þær upplýsingar sem liggja fyrir um flokkun vatns, sbr. gr. 3.6.

5.3 Losun í vatn og vöktun grunnvatns og strandsjávar

Við útrás fráveituvatns í viðtaka í Þerneyjarsundi mega hvergi vera:

- Set eða útfellingar,
- Þekjur af rotverum,
- Olía eða froða,
- Úrgangur eða aðrir aðskotahlutir,
- Efni sem veldur óþægilegri lykt, lit eða gruggi.

Verði vart við uppsöfnun mengunarefna við útrásina skal rekstraraðili bregðast við með fullnægjandi hætti og sjá til þess að allar einingar hreinsivirkisins virki sem skyldi.

Vöktunin skal sýna fram á ástand vatnshlotanna (strandsjávar og grunnvatns) og hvort að þau nái þeim umhverfismarkmiðum sem hafa verið sett fyrir þau sbr. gr. 3.6. Vöktunin skal m.a. beinast að áhrifum starfseminnar á efnasamsetningu grunnvatns og strandsjávar í samræmi við lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og reglugerð nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun.

Vakta skal áhrif starfseminnar á styrk og dreifingu efna á lista I og II í viðauka reglugerðar nr. 797/1999 um varnir gegn mengun grunnvatns, viðauki III. í reglugerð nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun, og efni á lista I, II og III í viðauka I reglugerðar nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns.

Vöktun er nánar útfærð í vöktunaráætlun og skal vera nægileg til að geta greint umtalsverða og viðvarandi, stígandi leitni vaktaðra efna, nógu tímanlega til að unnt sé að grípa til ráðstafana til að koma í veg fyrir breytingar á gæðum grunnvatns. Eftirlitsaðila er heimilt að breyta tíðni eftirlitsmælinga telji stofnunin að ástæða sé til á grundvelli niðurstaðna vöktunar.

5.4 Umsjón mælinga og kostnaður

Rekstraraðili skal kosta og ábyrgjast framkvæmd sýnatöku og mælinga sem kveðið er á um í starfsleyfi þessu auk vöktunar sbr. gr. 5.2. Umhverfis- og orkustofnun getur krafist frekari mælinga ef þörf krefur. Mælingar skulu vera í höndum rekstraraðila eða aðila sem rekstraraðili tilnefnir og Umhverfis- og orkustofnun samþykkir.

5.5 Umhverfisupplýsingar

Rekstraraðili skal skila árlega til Umhverfis- og orkustofnunar upplýsingum um losun mengandi efna frá starfsstöðinni með rafrænum hætti, sbr. 34. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð nr. 990/2008 um umhverfisupplýsingar.

Rekstraraðili ber ábyrgð á þeim upplýsingum sem hann skilar til Umhverfis- og orkustofnunar.

Eftirlitsaðili getur veitt rekstraraðila heimild til að skila umhverfisupplýsingum sameiginlega með ársyfirliti sbr. gr. 5.2 en skilafrestir framlengjast þó ekki við það.

6 FLOKKUN STARFSEMI OG GJALDSKYLDA

Starfsemin vegna urðunar úrgangs fellur undir lið 5.4 í viðauka I laga nr. 7/1998 og lið 5.4 í viðauka I reglugerðar nr. 550/2018. Starfsleyfið er jafnframt gefið út í samræmi við lög nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs, reglugerðar nr. 803/2023 um meðhöndlun úrgangs og reglugerðar nr. 738/2003 um urðun úrgangs. Rekstraraðili greiðir Umhverfis- og orkustofnun gjald vegna útgáfu starfsleyfisins, eftirlits og beitingu þvingunarúrræða skv. gildandi gjaldskrá.

7 GILDISTAKA

Starfsleyfi þetta er veitt samkvæmt lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og lögum nr. 55/2003. Starfsleyfið öðlast þegar gildi og gildir til 31. desember 2035.

Starfsemin er ekki heimil án starfsleyfis og rekstraraðila ber að sækja tímanlega um endurnýjun á starfsleyfi ef halda á rekstrinum áfram þegar gildistími leyfisins rennur út.

Ákvörðun Umhverfis- og orkustofnunar um endurskoðun og breytingu starfsleyfis er kæranleg til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála innan eins mánaðar frá birtingu ákvörðunar Umhverfis- og orkustofnunar skv. 1. mgr. 65. gr. laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, sbr. 4. gr. laga nr. 130/2011, um úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála.

Reykjavík, 11. desember 2025

Umhverfis- og orkustofnun

Sverrir Aðalsteinn Jónsson

Teymisstjóri

Arnar Össur Harðarson

Sérfræðingur

Viðauki A Yfirlit yfir skil

Í eftirfarandi ákvæðum starfsleyfisins eru ákveðin skil tilgreind:

- Í gr. 1.6 er kveðið á um að áætlun um endanlegan frágang eftir lokun urðunarstaðarins skal liggja fyrir ekki seinna en tveimur árum áður en starfsemi lýkur.
- Í gr. 2.1 er kveðið á um að rekstraraðili skuli setja sér umhverfismarkmið og þau endurskoðuð a.m.k. á fjögurra ára fresti.
- Í gr. 5.2 er kveðið á um að senda skuli eftirlitsaðila niðurstöður skráninga sbr. gr. 5.1, fyrir 1. maí ár hvert.
- Í gr. 5.2. er kveðið á um að rekstraraðili skuli taka saman ársyfirlit og senda til eftirlitsaðila fyrir 1. maí ár hvert. Í yfirlitinu skulu koma fram niðurstöður mælinga og skráninga.
- Í gr. 5.5 er kveðið á um að rekstraraðili skuli skila umhverfisupplýsingum árlega.

Sé misræmi á milli þessa viðauka og megintexta starfsleyfisins gildir megintextinn.

Viðauki B Greinargerð vegna útgáfu breytts starfsleyfis SORPU bs., Álfsnesi.

Umhverfisstofnun var lögð niður 31. desember 2024. Þann 1. janúar 2025 tók Umhverfis- og orkustofnun til starfa en leyfi þetta er veitt af Umhverfis- og orkustofnun en hún tekur við verkefnum, réttindum og skyldum, eignum og skuldbindingum Orkustofnunar og þess hluta af starfsemi Umhverfisstofnunar er lýtur að umhverfis- og loftslagsmálum, sbr. 1. mgr. 7. gr. laga nr. 110/2024 um Umhverfis- og orkustofnun.

B.1 Almenn

Umhverfisstofnun tilkynnti rekstraraðila með bréfi dags. 13. febrúar 2023 að heimild til urðunar á Álfsnesi samkvæmt starfsleyfi, og í samræmi við þágildandi eigendasamkomulag, myndi renna út við árslok og ef til stæði að urða áfram á sama stað, þyrfti rekstraraðili að sækja tímanlega um breytingu á starfsleyfi. Rekstraraðili sótti um breytingu á starfsleyfi til Umhverfisstofnunar þann 28. nóvember 2023 þar sem óskað var eftir heimild til áframhaldandi urðunar úrgangs út árið 2030 í samræmi við nýjan viðauka við eigendasamkomulag byggðasamlagsins, dags. 6. nóvember 2023.⁴ Starfsleyfi þetta tekur mið af þessum nýja viðauka eigendasamkomulagsins. Þann 21. desember 2023 var rekstraraðila veitt bráðabirgðaheimild til eins árs, sbr. 7. gr. a. laga nr. 7/1998, fyrir áframhaldandi urðun úrgangs í Álfsnesi og framlengdi stofnunin þá heimild til eins árs, til 21. desember 2025, þann 19. desember 2024.

Umhverfis- og orkustofnun auglýsti tillögu að starfsleyfi, sbr. 3. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998 og 3. mgr. 5. gr. reglugerðar nr. 550/2018, á tímabilinu 10. nóvember 2025 til og með 8. desember 2025. Auglýsingin var birt á vefsíðu Umhverfis- og orkustofnunar þann 10. nóvember 2025. Heimilt var að gera athugasemdir við tillöguna á sama tímabili. Tilkynning um opinbera auglýsingu var send til rekstraraðila, Reykjavíkurborgar, Mosfellsbæjar, Kópavogsbæjar, Garðabæjar, Hafnarfjarðarkaupstaðar, Seltjarnarnesbæjar, Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur og Heilbrigðiseftirlits Garðabæjar, Hafnarfjarðar, Kópavogs, Mosfellsbæjar og Seltjarnarnes.

B.2 Afstaða til mats á umhverfisáhrifum

Starfsemi urðunarstaðarins hefur ekki undirgengist mat á umhverfisáhrifum. Urðunarstaðurinn opnaði árið 1990 og á þeim tíma var ekki gerð krafa um að urðunarstaðir færu í mat á umhverfisáhrifum. Rekstraraðili sendi matsskyldufyrirspurn til Skipulagsstofnunar þann 22. júlí 2005 vegna færslu vestasta hluta urðunarstaðarins í norð-austur sem fól einnig í sér stækkun um 4 ha, þannig að hægt væri að koma Sundabraut meðfram urðunarstaðnum til vesturs, án

⁴ [Viðauki við eigendasamkomulag, dags. 6. nóvember 2023](#)

Þess að brautin yrði lögð ofan á urðaðan úrgang. Var það niðurstaða Skipulagsstofnunar að breytingin á urðunarsvæðinu í Álfsnesi væri ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skyldi því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.⁵ Breytingarnar á starfsleyfinu snúa aðallega að breytingum á heimilum notkunartíma urðunarstaðarins, en Umhverfis- og orkustofnun telur að breytingarnar séu ekki þess eðlis að þær séu háðar álitni eða niðurstöðu Skipulagsstofnunar um umhverfismat, sbr. lög nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

B.3 Áhrifamat á vatn

Vatnshlotin sem líklegust eru til að verða fyrir áhrifum af starfsemi rekstraraðila eru strandsjávvarhlotin Straumsvík-Kjálanes (104-1391-C) og Blikastaðakró-Leirárvogur (104-1304-C) ásamt grunnvatnshlotinu Leirvogsa (104-289-G). Umhverfisstofnun óskaði eftir áhrifamati fyrir vatnshlotin þann 6. október 2023 og barst umbeðið áhrifamat frá rekstraraðila þann 15. desember 2023. Umhverfisstofnun taldi áhrifamatið ekki fullnægjandi og óskaði eftir uppfærðu áhrifamati þann 20. febrúar 2024. Rekstraraðili sendi svo inn uppfært áhrifamat á vatnshlot þann 15. apríl 2025. Áhrifamatið var metið fullnægjandi og er gerð krafa um vöktun og mælingar, sem fylgir starfsleyfinu.

Niðurstaða áhrifamatsins var að starfsemin hafi ekki áhrif á umhverfismarkmið strandsjávvarhlotanna Blikastaðakró-Leirárvogur (104-1304-C) og Straumsvík-Kjálanes (104-1391-C). Talið var að starfsemin hefði lítil efnafræðileg áhrif á grunnvatnshlotið Leirvogur (104-289-G) sem næði umhverfismarkmiðum sínum. Nema að gerst hefur af og til, að styrkur ammóníum hefur mælst yfir mörkum í grunnvatnsholum ÁN-2, ÁN-3, ÁN-5 og ÁN-12, á árunum 1990 – 2022.

Í eftirlitsskýrslu Umhverfisstofnunar, nú Umhverfis- og orkustofnunar, frá 2024 voru skráð tvö frávik vegna styrks á ammóníum yfir viðmiðunarmörkum árin 2020 og 2022 í grunnvatnsholu ÁN-12.⁶ Samkvæmt starfsleyfi bar rekstraraðila að framkvæma mælingar á grunnvatni annað hvert ár og brást rekstraraðili við með því að bæta við auka mælingu í grunnvatnsholu ÁN-12 árið 2023 og mældist ammóníum þá undir viðmiðunarmörkum. Í eftirlitsskýrslu Umhverfis- og orkustofnunar frá 2025 kemur hinsvegar fram að ammóníum mældist aftur yfir viðmiðunarmörkum í grunnvatnsholum ÁN-12 og ÁN-14, sem framkvæmdar voru árið 2024.⁷ Umhverfis- og orkustofnun bendir á að ef ekkert er að gert, er mikil hætta á að grunnvatnshlotið falli á umhverfismarkmiðum sínum um gott efnafræðilegt ástand. Stofnunin ítrekar að umhverfismarkmið vatnshlota eru lagalega bindandi og má ástand þeirra ekki hnigna, hvorki tímabundið né varanlega.

⁵ [Breyting á urðunarsvæðinu í Álfsnesi, Reykjavík. Ákvörðun um matsskyldu. dags. 31. ágúst 2005](#)

⁶ [Eftirlitsskýrsla urðunarstaðar SORPU í Álfsnesi, 29. október 2024](#)

⁷ [Eftirlitsskýrsla urðunarstaðar SORPU í Álfsnesi, 25. júlí 2025](#)

Urðunarstaður SORPU í Álfnesi er stærsti virki urðunarstaður landsins. Vegna heildar umfangs, niðurstaðna áhrifamats á vatnshlot, vöktunar og eftirlits, hefur vöktunaráætlun rekstraraðila verið uppfærð með auknum kröfum um vöktun og mælingar, svo hægt sé að kortleggja hvaða mengun er að koma frá urðunarstaðnum og hvaðan mengunin er að koma.

B.4 Athugasemdir við auglýsta tillögu

Engar athugasemdir bárust vegna tillögunnar á auglýsingatíma.

B.5 Breytingar frá auglýstri tillögu

Ekki hafa verið gerðar efnislegar breytingar frá auglýstri tillögu aðrar en lagfæringar á stafsetningu, orðalagi og vísan í lög og reglugerðir.

B.6 Gildistaka

Stofnunin hefur tekið ákvörðun um útgáfu á endurskoðuðu og breyttu starfsleyfi fyrir SORPU bs. í Álfnesi. Umhverfis- og orkustofnun sendir starfsleyfið til rekstraraðila eftir ákvörðun um útgáfu og undirskrift.